

אמר ליה רב פפא פפא ליהודה: **ניעול מר בהדאי**
[הכנס יחד אתי]!

חזייה רב פפא את יהודה דלא הוה ניהא ליה ג-א
להכנס עמו.

אמר ליה רב פפא: **מאי דעתך**, למה אינך
רוצה להכנס? האם משום מה דאמר ליה
שמואל לרב יהודה: שיננא, לא תיהוי
בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא
טבא [לא תשתתף בהעברת נחלה, דהיינו,
שיכתוב מחיים את נכסיו, אפילו מבן רע
לבן טוב], משום דלא ידיעא מאי זרעא נפיק
מיניה, שאין אנו יודעים איזה זרע יצא מהבן
הרע, ושמה יהא לו זרע הגון, וראוי שהוא
יטול חלק בירושה!

וכל שכן שלא יהא באעבורי אחסנתא מברא
לברתא.

והרי גם כאן זו העברת נחלה, שהרי כותב
לבנו מה שהיה ראוי להוריש לבניו!

אין לך מה לחשוש לך, שהרי האי נמי
תקנתא דרבנן היא, משום מה דאמר לעיל
רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כדי
שיקפוץ אדם ויתן לבתו, ולמדים דבר זה מן
המקרא!

אמר ליה יהודה: **הני מילי** — מדעתיה, מה
שנותן האב מרצונו. אבל לעשויה
[להכריחו] שיתן נמי?

אמר ליה רב פפא: **אטו מי קאמינא** לך דעול
ועשייה? עול ולא תעשייה קאמינא!

אמר ליה יהודה: **מעלאי דידי** [כניסתי לבית]

ומקשינן: אם שווה ככתובה, תטרופ
ממשעבדי [ולקמן יש בזה מחלוקת]!

ומשנינן: **"ירתון" תנן**⁽⁷⁴⁾, שכתובה זו —
כירושה היא, וירושה אינה טורפת
ממשועבדים.

דין כתובת בנין דכרין חל דווקא אם יש
בירושה חוץ מסכום הכתובה של האם גם
נכסים בשווי דינר, שיוכלו לקיים בו חלוקת
ירושה כאמור בתורה.

והוינן בה: **ואימא שאף על גב דליכא מותר**
דינר בירושה חוץ מכתובת האם — יהא דין
כתובת בנין דכרין?!

ומשנינן: **במקום דקא מיעקרא** [שנעקר דין]
נחלה דאורייתא — לא תקינו רבנן כתובת
בנין דכרין. ולכן, רק במקום שיש מותר
דינר, שאפשר לקיים בו נחלה דאורייתא, אנו
אומרים שיטלו אלו כתובת אמן ואלו כתובת
אמן.

רב פפא איעסק ליה לבריה להשיאו עם בת
מבי אבא סוראה [חמיו היה, והשיא רב פפא
את אחות אשתו — לבנו].

אזיל רב פפא לבית אבי הנערה, למיכתב לה
כתובתה, ושם יפסוק ויכתוב לה אביה כמה
יתן בנדונייתה.

שמע יהודה בר מרימר שבא רב פפא, נפק
אתא איתחזי ליה.

כי מטו לפיתחא של בית אבא סוראה, הוה
קא מפטר יהודה מיניה דרב פפא.

74. אף המקשה ידע דירתון תנן, ולא מלשון הכתובה משיבו, אלא השיבו בלשון קצר, ור"ל

— **היינו עשייה**, משום שהוא ירבה לפסוק
לה נדונייה מחמת כבודי.

לבסוף **אכפיה** [כפה אותו רב פפא בדברים]
— ועול [ונכנס יהודה עמו].

אישתיק יהודה ויתיב.

סבר ההוא **מירתח רתח**, חשב אבי הבת
שיהודה כועס על שפסק לבתו מעט, ולכן
כתביח לכל מאי דהוח ליה [כתב לה את כל
רכושו].

למוף אמר ליה אבי הבת ליהודה: השתא נמי
לא מישתעי מר, גם עתה, שנתתי לה כל כך
הרבה, אינך אומר דבר? **חיי דמר, לא שביקי**
מידי לנפשאי [לא השארתי דבר לעצמי]!

אמר ליה: אי מינאי דידי, אילו נטלת ממני
עצה, **אפילו האי נמי דכתבת מתחילה** — **לא**
ניחא לי.

אמר ליה: השתא נמי אהדר בי (75) [אחזור בי
עתה]!

אמר ליה: שוייה נפשך הדרנא — **לא**
קאמינא.

בעא מיניה רב יימר סבא מרב נחמן: אם
מכרה האשה את **כתובתה לבעלה**, האם יש
לה **כתובת בנין דכרין** כבכל כתובה, או
שנאמר שכיון שמכרה כתובתה לבעלה, הרי
פקעה תורת ירושת אביה מלהורישי נדונייה
שלו לבני בתו, שהרי מכרתה, ועתה הירושה
באה רק מכח הבעל, ולכן **אין לה כתובת**

בנין דכרין, ויחלקו את הירושה כל בניו
בשוה?

אמר ליה רבא: ותבעי לך במוחלת כתובתה
לבעלה, שהוא דבר יותר מצוי ממכירת
כתובה לבעל [ואף שלא הגיעה הנאה לידה,
מכל מקום פקעה זכותה בחייה]!

אמר ליה רב יימר: לא תסבור שמשום
שבאה הנאה לידה מסתבר שאין לה כתובת
בנין דכרין.

דאדרבה, **השתא במוכרת** כתובתה לבעלה
קמיבעיא לי אם יש לה דין כתובת בנין
דכרין, **דאף על גב דאיכא למימר זוזי אנסרה**,
שבשביל שהוצרכה למעות — מכרה
כתובתה, **דאמינא** שהיא **כמואן דקא מחו** לה
מאה עובלי בעוכלא [כאילו היכוח מאה
מכות ברצועה שבראשה ברזל כמין משקולת
קטנה ששמה עוכלא, כדי שתמכור את
כתובתה], ובכל זאת יש צד שהפסידה את
דין כתובת בנין דכרין,

מוחלת, שלא הכריחוה למחול, **מיבעיא?**
אדרבה, יותר מסתבר שאין בה דין כתובת
בנין דכרין!

אמר רבא: פשיטא לי, שהמוכרת **כתובתה**
לאחרים בטובת הנאה, שאם היא תתאלמן
או תתגרש, יטלו הלקוחות את כתובתה. ואם
תמות — ירשנה בעלה. ומתה לבסוף —
וירשה בעלה, **יש לה כתובת בנין דכרין.**

שהרי אף אם לא היתה מוכרת, היה יורש
אותה בעלה, והיו מקבלים בניה את

75. אע"ג דגבי התחייבות נדונייה אמרינן דהן הן
דברים הנקנים באמירה, היינו דווקא היכא דמיד

דחכמים נתנו להם רק דין ירושה, כיון שמכח
ירושה קאתו. תוס'.

לבעלה, האם כמוכרת לאחרים דמי, שגם זו מכירה בטובת הנאה מועטת, שהרי אם תמות היא קודם, יירשנה בעלה, והזכות שהוא לוקח ממנה היא רק שאם ימות הוא קודם — לא תיטול כתובתה. והרי לבסוף מתה היא, לכן יש לה כתובת בנין דכרין,

או שמא כמוחלת לבעלה דמי, כיון שהוקל בעיניה למכרה לו, ולכן אין לה?

בתר דבעיא הדר פשטא: מוכרת כתובה לבעלה — כמוכרת לאחרים דמי.

מתיב רב אידי בר אבין מהמשה ששנינו במסכת יבמות [פ"ז ע"ב]: האשה שהלך בעלה למדינת הים, ואמר לה עד אחד: מת בעליך, והתירוה לינשא על פיו — ונישאת, ואחר כך בא בעלה, תצא מזה ומזה, ואין לה כתובה, לא מזה ולא מזה. ואם מתה, אין יורשין של זה ואין יורשין של זה — יורשין כתובה.

כתובתה, לכן אף כשמכרה — לא פקעה זכותה.

ואין אנו אומרים שתפסיד משום שהוקל בעיניה למכור כתובתה, אף שעל ידי כך מפסידה את בניה אם תתאלמן או תתגרש.

מאי טעמא?

משום שלא מרצונה מכרה, אלא זווי אנסוה, שהיתה אנוסה מחמת הצטרותה לכסף.

ועוד פשיטא לי, שהמוחלת כתובתה לבעלה — אין לה כתובת בנין דכרין.

מאי טעמא?

משום שאחולי אחילתא לבעלה את כתובתה⁽⁷⁶⁾, ונקל היה בעיניה להפסיד את בניה חינום⁽⁷⁷⁾.

אבל דבר זה בעי רבא: מוכרת כתובתה

מדובר כשהיא תחתיו, ולא שהיא רשאית לעשות כן, אלא שהגמ' דנה מה יהיה אם מחלה לו, האם יש לה כתובת בנין דכרין ומזונות. אכן אם הוא רוצה לקיימה, ודאי שצריך לכתוב לה כתובה.

77. כך כתב רש"י. ובתוס' רי"ד כתב, דכיון שמחלה לו, אין בעלה יורשה, וממילא אינו מוריש לבנין דכרין, כיון שמחלה לו מחיים.

וכתב, דמכאן מוכח, שראובן שאמר לשמעון: קנה ממני בסודר שאתן ללוי חפץ פלוני, אם ירצה שמעון למחול — מחול, ולא אמרינן זכותא דלוי הוא, ולא כל הימנו של שמעון למחול, דהא הכא זכותא דבנים היא, ומשום דבעל לא אתני אלא בהדי אשה, יכולה היא למחול. עיי"ש.

אחרי כן עמדו וקדשו, והכא כשרצה לחזור בו — עדיין לא קדשו. אי נמי, הכא מיירי שכבר קידשו קודם לכן, ורק אח"כ כתב. ולא אמרינן הן הן דברים הנקנים באמירה — אלא כשקידשו אחר כך. תוס'.

76. הביא הר"ן, ששאלו להרי"ף, היאך יתכן שתמחול כתובתה לבעלה, הרי אמרו [לקמן ג"ז] שאסור לאדם שישהה עם אשתו שעה אחת בלא כתובה! והשיב שזו המוחלת אינה ביושבת תחתיו, אלא כשמת או לאחר מותו מוחלת ליורשיו. אבל אם מחלה כשהיא תחתיו, יש לה להשאיר לעצמה עיקר כתובה, כדי שלא תיאסר על בעלה.

והר"ן עצמו כתב, שאפשר לומר שבאמת

והינין בה, מהו זה ששנינו: "אין יורשין של זה וכו' יורשין כתובתה", כתובתה מאי עבדתה? הרי כבר שנינו ברישא של המשנה שאין לה כתובה!

והינין בה, מהו זה ששנינו: "אין יורשין של זה וכו' יורשין כתובתה", כתובתה מאי עבדתה? הרי כבר שנינו ברישא של המשנה שאין לה כתובה!

ואמר רב פפא: הכוונה לכתובת בנין דכרין. וזהו פירושה של משנתינו: אם מתה היא בחיי שניהם, וירשוה הם, אין הבנים שיש לה מזה ומזה נוטלין כתובת אמן כבנין דכרין כשבאין לחלוק בנכסי אביהם, אלא חולקין בשוה.

ואמר רב פפא: הכוונה לכתובת בנין דכרין. וזהו פירושה של משנתינו: אם מתה היא בחיי שניהם, וירשוה הם, אין הבנים שיש לה מזה ומזה נוטלין כתובת אמן כבנין דכרין כשבאין לחלוק בנכסי אביהם, אלא חולקין בשוה.

אמר רב חייה [אמר ר' לר']: זיל קבר אותה, או הב לה כתובתה [נדונייתה], שהרי תקנו קבורתה תחת כתובתה!

ואמאי אין כאן דין כתובת בנין דכרין? הכא נמי לימא: יצר אנפיה, שהיתה מתאוה לבעל!

אמר להו רב חייה, תנינא שאין לה משפט כתובה, דהיינו — קבורה [שתחת כתובתה]:

ומתריצין: התם קנסא הוא דקנסוה רבנן, משום שהיא לא בדקה היטב אם אכן מת בעלה קודם שנישאה שנית.

אשתו ארוסה, אם מתה, לא אונן הוא להיאסר בקדשים,

ולא מיטמא לה אם כהן הוא, משום שאינה נחשבת שארו.

והינין בה, מהו זה ששנינו: "אין יורשין של זה וכו' יורשין כתובתה", כתובתה מאי עבדתה? הרי כבר שנינו ברישא של המשנה שאין לה כתובה!

וכן היא, אם מת הוא, לא נעשית אוננת ליאסר בקדשים,

ולא מיטמאה לו. כלומר, אף שמצוה להתעסק בשבעה מתי מצוה האמורים בפרשת כהנים, דכתיב "לה יטמא" — מצוה, זו אינה חייבת ליטמא לו, משום שאין הוא שארה.

אמר רב חייה: אי לאו דקאמרת לי דבר זה משמיה דנברא רבא, הוה אמינא לך על הלכה זו: "משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו". שהרי השבת רעה תחת טובה היא זו, שהיא עשתה לו טובה, שמחלה לו כתובתה, והוא משיב לה רעה, שלא תקבל מזונות באלמנותה.

אבל אם רוצה ליטמא לו, רשאית, משום שכתוב באזהרת טומאה "בני אהרן", וממעטים מזה שבנות אהרן אינן מוזהרות.

מתה — אינו יורשה. כלומר, אינו יורש את

78. כך פירש רש"י. ומשמע מדבריו, דבחייו ודאי שיש לה מזונות, שהרי אינם תנאי כתובה,

אלא תחת מעשה ידיה. והר"ן מביא, שמשמע מהרמב"ם, שאף

מינאי וכו']יהויין יתבן בביתי ומתזנן מנכסי עד דתלקחון לגוברין].

רב תני במשנה: "עד דתלקחן לגוברין", כפי שכתוב במשנה לפנינו.

ולוי תני: "עד דתבגרו".

ותמהינן: האם לשיטת רב — אף על גב דבגרו [שבגרו], עדיין תהא נזונת מנכסיו, הרי בגרות מוציאה מרשות האב!

ולשיטת לוי — אף על גב דאינסיב תהא נזונת?!

ומבארין: אלא, בגר ולא אינסיב, או אינסיב ולא בגר, דכולי עלמא לא פליגי, ובודאי שאינה ניזונת.

כי פליגי — בארוסה, ולא בגרה עדיין. שרב סובר, שאף ארוסה נחשבת בכלל "דתלקחן לגוברין", ולכן אינה ניזונת.

ולוי סובר, שרק אם בגרה, או שנישאה, שאז יצאה לגמרי מרשות האב כמו בבגרות — אינה ניזונת. אבל ארוסה — ניזונת.

וכן תני לוי במתניתיה [שהוא סידר את ששת הסדרים כרבי חייא ורבי אושעיא]: "עד דתבגרו, וימטי זמניהון דאינסבן [ויגיע זמן לינשא. דהיינו, שנים עשר חודש לכתולה משתבעה הבעל לינשא]."

ותמהינן: האם צריך דווקא תרתי, שני הדברים, שיבגרו, ושיגיע זמן להנשא?

נדוניית בית אביה. שתקנת ירושת הנדונייה היא רק משעת כניסה לחופה, או מסירה לשלוחי הבעל.

מת הוא בחייה — גובה את כתובתה, מנה מאתיים ותוספת.

טעמא — דמת הוא, אזי יש לה כתובה. הא מתה היא — אין לה כתובה, שאין אומרים שקבורתה עליו כנגד כתובתה. שדווקא בנשואה, שאם מתה — יורשה בעלה, נתחייב כנגד זה בקבורתה. אבל ארוסה, שאינו יורשה, אינו חייב בקבורתה.

מאי טעמא? למה לא נאמר שיהא עליו חיוב קבורה כנגד מנה ומאתיים שהוא יורש?

אמר רב הושעיא: לפי שאין אני קורא בה מה שכותבין בכתובה: "לכשתנשא לאחר [אם בגלל מות הבעל, או משום שתתגרש] — תמלי מה שכתוב ליכי". ולכן, כאן שלא מת הבעל, ולא נתגרשה, לא נשתעבד לה בכתובתה, ואינו יורש ממנה דבר שמחמתו יתחייב בקבורתה.

כי אתא רבין אמר ריש לקיש: ארוסה שמתה — אין לה כתובה.

אמר להו אבוי, זילו אמרי ליה: שקילא טיבותך — שדיא אחיזרי. כלומר, סבור אתה שנחזיק לך טובה על השמועה שאמרת? נטולה טובתך — ומוטלת על הקוצים! שהרי כבר תרגמא רב הושעיא לשמעתייה בכבל, ואמר כבר דבר זה!

שנינו במשנתנו: בנן נוקבן דיהויין ליכי